
Kreditmonitoring

Derényi András

Országos Kredittanács Irodája

A kreditrendszerre irányuló felmérések előzményei

1998 óta több jogszabály (egymást váltó kormányrendeletek, illetve utóbb az új Ftv. és végrehajtási utasítása) rendelkezik a kreditrendszerrel.

- ❑ ezek között szerepel „országos kreditnyilvántartás kialakítása” „kredit-adatbank működtetése”.
- ❑ a 200/2000 kormányrendelet igyekszik először értelmezni ezeket: „nyilvántartja a hazai és külföldi intézmények kreditrendszerének lényeges dokumentumait”, noha nem határozza meg, hogy ezeken mi is értendő.
- ❑ az új Ftv.-hez kiadott Vhr. 25. § (1) szerint a „tanulmányok kreditekben mért teljesítéséről az intézmény a felsőoktatási törvény 57. §-ának (5) bekezdése alapján nyilvántartást vezet”

E fentiek alapján továbbra sem egyértelmű a nyilvántartás mibenléte: sem a nyilvántartandó dokumentumok köre, sem a nyilvántartás módja, eljárásai.

Ugyanakkor érthető az a szándék, hogy a jogalkotó, illetve az általa a kreditrendszer fejlesztésére létrehozott szakmai testület (Országos Kredittanács) időről időre meg kívánja tudni, hogy

- ❑ hogyan teljesül a kreditrendszer működése?
- ❑ ezek kapcsán milyen változások zajlanak le az intézményrendszerben?
- ❑ az intézményrendszer működését a kreditek milyen módon jellemzik?

Korábbi felmérések:

2001 tavasz - a „Felsőoktatási Intézmények tanulmány-nyilvántartási rendszerének auditálása a kreditrendszer bevezetése szempontjából”

Megbízó: Országos Kredittanács; **Végrehajtó:** Rakom Consultants Kft.

Cél: az OKT kredittel kapcsolatos tevékenységeinek és döntéseinek támogatása

Feladat: elemzés az elérhető tanulmány-nyilvántartási és adminisztrációs eljárásokról, valamint az azokkal kapcsolatos szabályokról és rendelkezésekről

2003. tavasz - a felsőoktatási kreditrendszer hazai megvalósulásának vizsgálata.

Megbízó: OM megbízásából az Educatio Kht. **Végrehajtó:** AAM Tanácsadó Rt.

Cél: a rendszer sikeres bevezetéséhez és működtetéséhez esetlegesen szükséges akciók definiálása

Feladat: átfogó felmérés és elemzés a megvalósulás aktuális állásáról

2003 nyara – a felsőoktatási intézmények által alkalmazott kredit-szabályozási megoldások vizsgálata.

Megbízó: OKTI, HÖÖK kezdeményezésére; **Végrehajtó:** Szofron Társadalomkutató Társaság

Cél: a szabályozási megoldások feltérképezése, jellegzetes hiányok, ellentmondások, problémák kiszűrése

Feladat: Az intézményi TVSz-ek, kreditszabályzatok elemzése: megfelelnek-e a kreditrendelet előírásainak

Országos Kreditmonitoring

2005. tavasz; Megbízó: Oktatási Minisztérium; **Végrehajtó:** Magyar Gallup Intézet egy OKT tagokból álló szakmai bizottság felügyelete mellett

Cél:

- Állami felsőoktatási intézmények kreditrendszerre vonatkozó tevékenységeinek rendszeres monitorozása (ehhez módszertan és útmutató, standard eszközök, eljárások, ütemezett tevékenységek kialakítása).
- A kreditmonitoring adatfelvételére szolgáló űrlapok, ahhoz illeszkedő XML sémafájlok (XSD) létrehozása (az adatok ellenőrzött és konzisztens központi online rögzítése és információs tárházba rögzítése érdekében).

Részcélok:

- A kreditrendszer működése sikerességének mérése (ezen belül: elégedettségvizsgálat – oktatók, hallgatók, dolgozók körében).
- A működési hibák felmutatása.
- A szükséges/lehetséges beavatkozási pontok felkutatása.
- A kreditallokáció tartalmának felmérése, vizsgálata, reprezentatív felméréssel és/vagy önkitöltős, önértékelő módszerek alkalmazásával.
- A kreditek mögötti idő-, és munkaráfordítás (időmérleg) kvalitatív és kvantitatív mérése statisztikailag korrekt, súlyozott (reprezentatív) mintavétel alapján.
- Kredit-indikátorok kidolgozása (beleértve a technikai kivitelezés lehetőségeinek vizsgálatát is).

Feladat:

- Módszertan, eszközök kidolgozása, egy –az összes állami felsőoktatási intézményre kiterjedő próbafelmérés elvégzése, az adatok rendszerezése, elemzése, prezentálása.

Módszertan:

- Minta: a hallgatókra reprezentatív
- Módszer: kérdőíves felmérés

Várt eredmény:

- Létrejön egy adatstruktúra, amely lehetővé teszi az évenkénti felméréseket és egy később kialakítandó feltöltött, majd rendszeresen frissülő információs tárház felállítását.
- Megszületnek az első elemzések, első lépésként keresztmetszeti kép alakul ki a hazai kreditrendszer állapotáról és az állami felsőoktatási intézményekben folyó kredit-alapú tevékenységekről, a kredit valódi tartalmáról.
- Kialakul a monitoring módszertan a hozzá tartozó eszközökkel és útmutatóval.

A kreditmonitoring által felmért helyzet:

Vizsgált témakörök:

- a) Tájékoztatói szokások és ismeretek a kreditrendszerrel kapcsolatban
- b) A kreditrendszer működésének értékelése
- c) A kreditek kiosztásával és a kreditgyűjtéssel kapcsolatos tapasztalatok
- d) A tanulmányok rugalmas szervezésének lehetősége
- e) A kreditek elismertetésének gyakorlata, áthallgatással kapcsolatos tapasztalatok
- f) A számítógépes tanulmányi rendszerek használatával kapcsolatos tapasztalatok

Figyelemre méltó eredmények:

ad a)

- A hallgatók rövid távra – az aktuális szemeszterre – terveznek, hosszabb távra (az egész képzésre) alig.
- Súlyos ismerethiányok a kreditrendszerrel a hallgatók körében (pl. csak 10%-uk tudja pontosan a kredit által jelzett hallgatói munkaórák számát)
- A hallgatók elsősorban a TO munkatársaitól tájékozódnak a kreditekről, mintatantervről, és csak kismértékben a hallgatói tanácsadótól, szakmai (tanszéki) konzulentstől.

ad b)

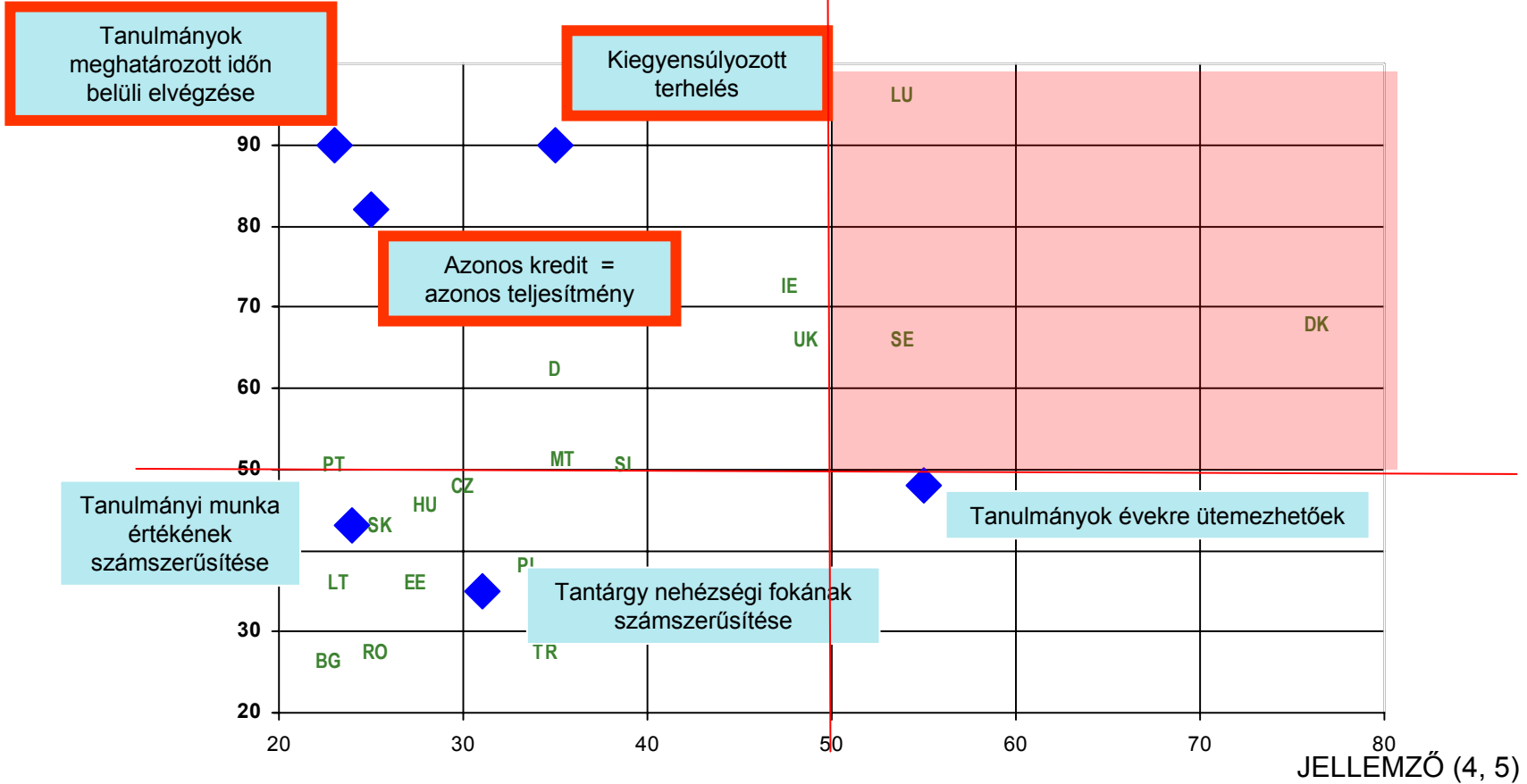
- A kreditrendszer fő előnye: rugalmas tanulmányszervezés - időbeli csúsztatás, elhagyás (oktatók, hallgatók egyaránt)
- fő hátránya: adminisztratív, szervezési hiányosságok, „fejetlenség” (oktatók, hallgatók egyaránt)

ad c)

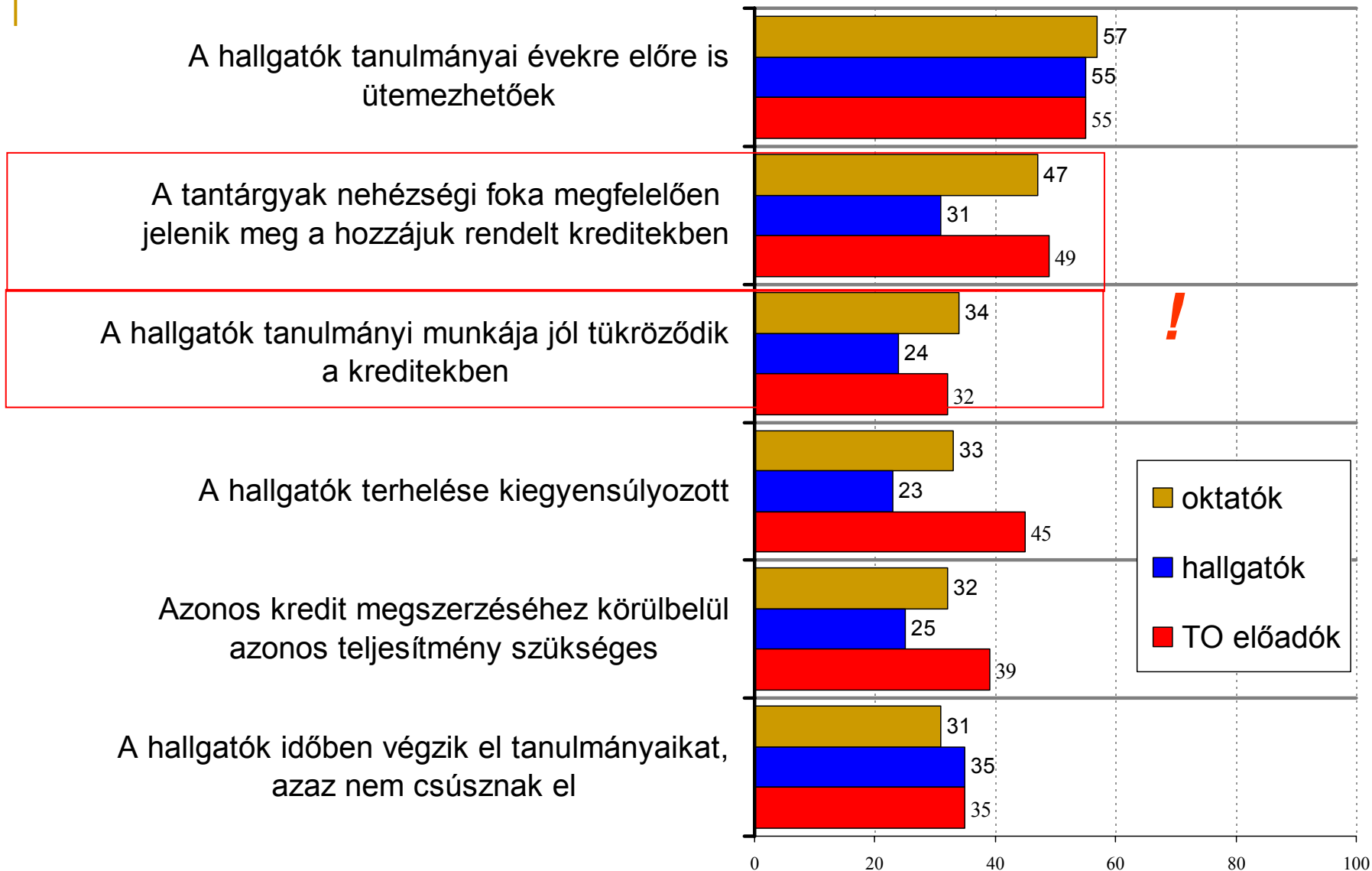
- Amit a hallgatók nagyon fontosnak tekintenek (tanulmányok meghatározott időn belüli elvégzése, azonos kreditért azonos teljesítmény – elv működése, kiegyensúlyozott terhelés), az nem jellemző a megvalósulásban; ami jellemző (tanulmányok évekre előre ütemezhető) azt nem tekintik fontosnak. [diagram!]
- A tantárgyak nehézségi foka, a hallgatók tanulmányi munkája nem megfelelően tükröződik a kreditekben [diagram!]
- 63-66 %-ban kevesebb, 21-24%-ban több egyéni munkamennyiség szükséges, mint amennyit a kredit tartalmaz. 10-14 % a megfelelő esetek aránya. [diagram!]

Az allokáció és kredit gyűjtés elemeinek megvalósulása a fontosság tükrében – a hallgatók szerint

FONTOSSÁG (NAGYON FONTOS)

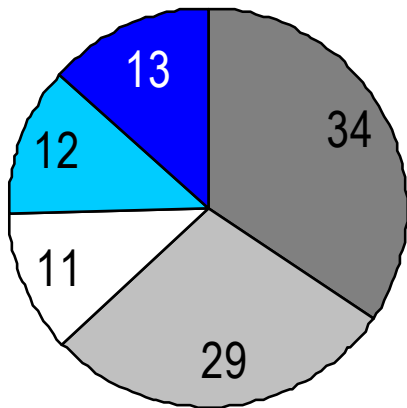
Az allokáció és kredit gyűjtés céljainak megvalósulása

A kreditallokáció gyakorlati megvalósulása: a kredit által elismert elvi teljesítmény alapján

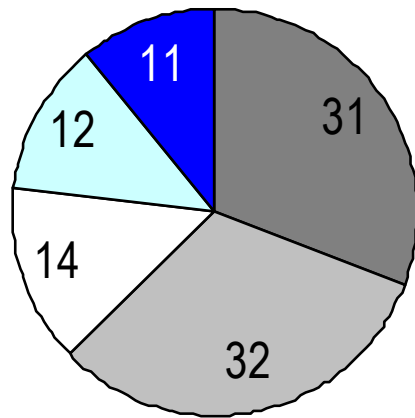
kevesebb munkabefektetéssel szerzett kreditet: **63-66 százalék**
megfelelő munkamennyiséggel szerzett kreditet: **10-14 százalék**
több munkamennyiséggel szerzett kreditet: **21-24 százalék**

1. Tantárgy

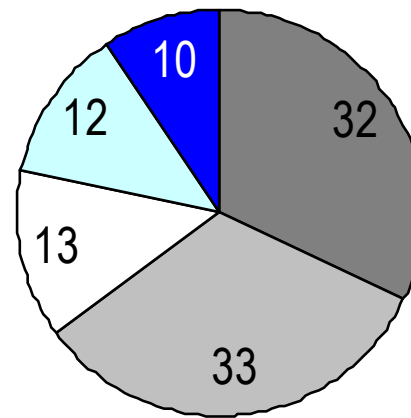
N=896

2. Tantárgy

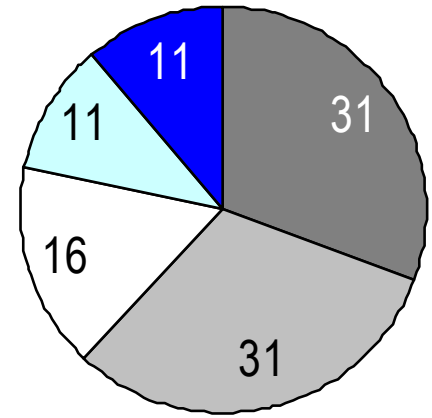
N=883

3. Tantárgy

N=862

4. Tantárgy

N=800

**Kevesebb hallgatói munkaórával,
könnyebben elvégezhető tantárgyak**

**Több hallgatói munkaórával,
nehezebben elvégezhető tantárgyak**

■ 30 hallgatói munkaóránál (1 kreditnél) több eltérés

■ 8-30 hallgatói munkaóra (1/2 kredit) eltérés

■ 8-30 hallgatói munkaóra (1/2 kredit) eltérés

■ 30 hallgatói munkaóránál (1 kreditnél) több eltérés

□ Egyezés

ad d)

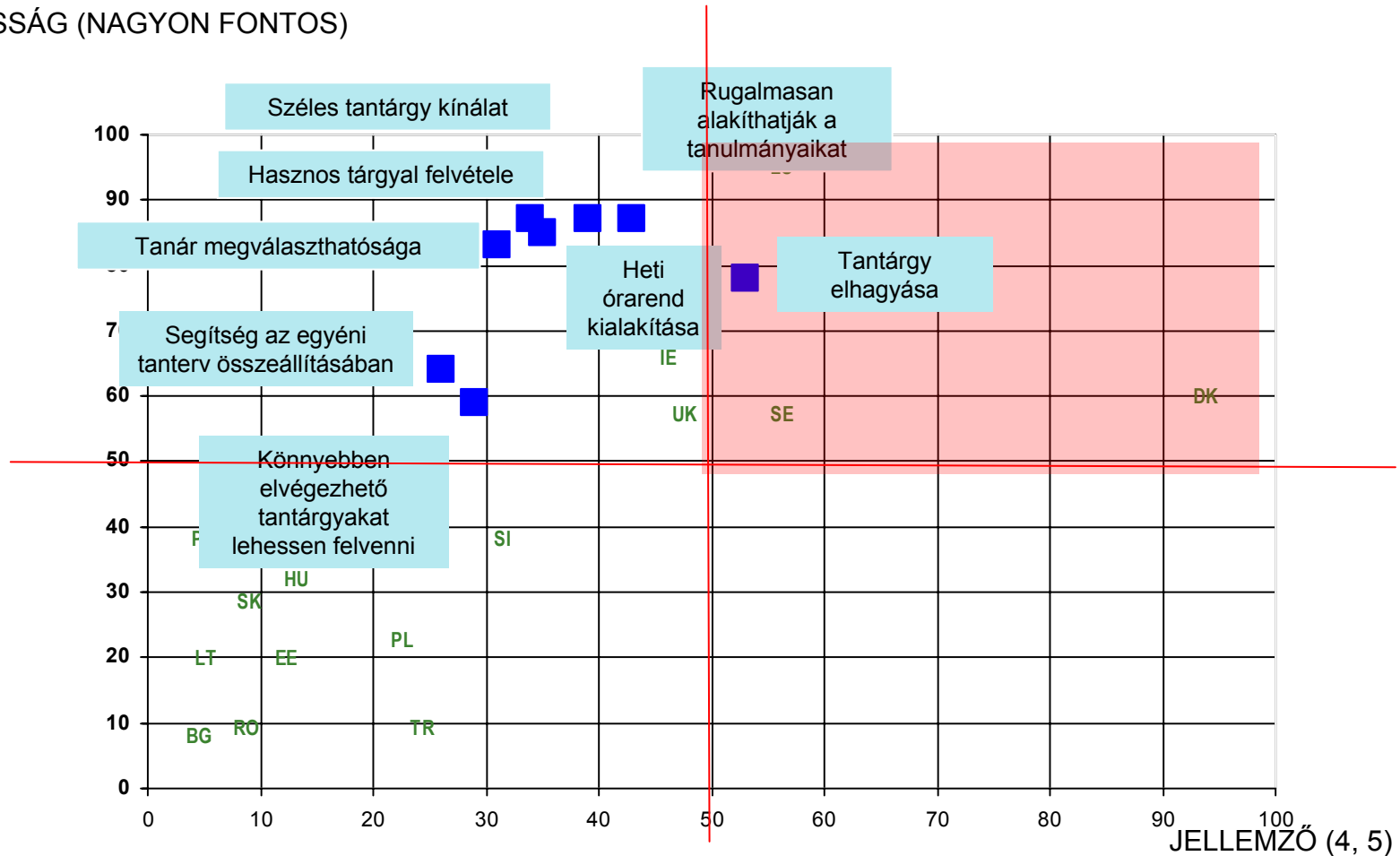
- A tanulmányszervezés szempontjából fontosnak gondolt értékek – egy kivétellel - nem jellemzők a megvalósulás során [diagram]
- A Tanulmányi Osztály előadói szerint az oktatók harmada, a hallgatók negyede nem látja át a rendszert
- Erőteljes (80% körüli) a mintatanterv követése, illetve az erre való buzdítás az oktatók részéről
- A tanulmányok rugalmas szervezésének akadályai:
 - Formális akadály: túl erős előfeltételek, merev keretek (hallgatók, oktatók egyaránt így vélik)
 - Gyakorlati akadály: tantárgyak órarendi ütközése (hallgatók, oktatók), nem megfelelő mennyiségű és minőségű kurzuskínálat (hallgatók), áthallgatás hiánya (oktatók), nincs megfelelő kurzusigény-visszajelző rendszer
 - Kínálat-, rugalmasság szűkítő tényező: áthallgatás, kredit elismertetés nehézkessége

ad e)

- Az áthallgatás alig-alig működik, szinte nincs mobilitás. Ennek fő okai:
 - tájékoztatás/tájékozódás hiánya
 - kredit-elismertetési nehézségek (bonyolult, nem ismerik el, stb.)
 - oktatók, TO-s munkatársak ezt nem is tekintik fontosnak

A rugalmas tanuló szervezés elemeinek megvalósulása a fontosság tükrében a hallgatók szerint

FONTOSSÁG (NAGYON FONTOS)

ad f)

- A visszajelzés alapvetően pozitív; de: a számítógépes rendszer leterheltsége miatt az oktatók kétharmadának, a hallgatók négyötödének vannak nehézségei a rendszer elérésében a beiratkozási és a vizsgaidőszak alatt (szubjektív?)
- A programok kezelése nem bonyolult, de az esélyegyenlőség nem biztosított

A kreditrendszer bevezetésének hatása (vagy amit ennek tulajdonítanak): több ügyintézés, nagyobb tantárgy kínálat, változatlan színvonalú oktatás, nagyobb oktatói leterheltség

A kreditmonitoring eredményei:

- van egy újabb országos áttekintés a kreditrendszer működéséről (2-3 évvel a teljes körű bevezetés után)
- van egy kipróbált eljárás (kérdőíves adatfelvétel)
- van módszertani útmutató, folyamatterv a rendszerszerű üzemeltetésre
- van sok új tapasztalat

A kreditmonitoring tapasztalatai:

1. Nem szükséges ilyen mértékű, ilyen kiterjedtségű felmérés, és nem szükséges az éves gyakoriság
2. A minta mérete nem eredményez intézményekre lebontott reprezentatív adatokat, hanem országosan kiátlagolja az eredményeket, miközben az intézményi eltérések jelentősek is lehetnek, és alapvetően az intézményi eredmények az érdekesek, nem egy országos átlag.
3. Ugyanakkor lehetséges és szükséges az intézményi szint mellett olyan országos összesített adatokat is begyűjteni, amelyek értelmezhetők ezen a szinten és az oktatásirányítás számára jeleznek folyamatokat, változásokat. Ezek köre meghatározandó.
4. Fontos szempont az adatfelvételek módszertani azonossága idősoros elemzések lehetővé tétele érdekében.

Mindezeknek a szempontoknak megfelelő módszertan kialakításán – az első kreditmonitoring tapasztalataira építve – az OM megbízásából jelenleg dolgozik egy munkacsoport (OKT tagok, oktatásszociológusok, közvélemény-kutatók). A munka határideje: 2006. június 30.

A javasolt rendszer tervezetének első ismertetése:

2006. június 22-én a IV. Országos Kreditfórumon.

Hasznos linkek:

OKT honlapján a felmérések és a kreditmonitoring dokumentumai:

<http://www.kreditlap.hu/kredit/jelenleg/default.asp>

Nemzetközi kitekintéshez az OKT honlapja nemzetközi almenüje ad linkeket:

<http://www.kreditlap.hu/kredit/kitekintes.asp>

További kérdések, szempontok:

- a) Szüksége van-e az intézményi szintű VIR-nek
 - kreditrendszerre vonatkozó
 - kreditrendszerből származó, az intézmény működésére vonatkozó adatokra, felmérési eredményekre?

- b) Hogyan biztosítható (biztosítandó-e egyáltalán), hogy
 - az intézményi adatfelvételek országosan összesíthetők legyenek
 - a rendszeres időközönként megismételt adatfelvételek – idősoros elemzések céljára – egymással összehasonlíthatók legyenek

- c) Ismeretes, hogy az ECTS sikere nyomán nemzetközi szinten folyik a szakképzés kreditrendszerének kialakítása (ECVET), majd a két rendszer összehangolása egy egységes európai kreditrendszerre. Szükséges-e, hogy a kreditmonitoring kiterjedjen
 - első lépésben a felsőfokú szakképzésre;
 - később a teljes szakképzésre is?

Köszönöm a figyelmet.

Derényi András

derenyi@kreditiroda.hu

www.kreditlap.hu

Országos Kredittanács Irodája

Professzorok Háza

1146 Budapest, Ajtósi D. sor 19-21. / 404.
